

שモאל הלוּי לזנובסקי

שモאל-הלוּי בן ר' יצחק לזנובסקי נולד בחודש טבת תרמ"ג (8.1.1883). אביו היה בעל אחוזה בוולברום וייצרן של נרות וסבון. אמו של ר' שモאל-הלוּי, רבקה לבית ר' משה בארמהרכיג, אף היא הייתה ממוצא של משפחה יהודית עשירה, שכן ר' משה בארמהרכיג היה בעל אחוזות והיה ידוע בעירו ובסביבתו כבעל צדקה ביד נדיבת.

לו עוזה. אך ראה זאת קצין הס. הושיט להם אקדח ופקד עליהם לירות ביהודי החולה. יוסף ולנרט עזב מיד את החולה וחזר למקוםו בשורה ואילו ר' שמואל לא זנה את המסכן והמשיך לטפל בי היהודי. הדבר עורר את זומו של הרוצח הנאצי ויירה באקדחו הן בחולה והן בר' שמואל הלוי.

יהא זכרו ברוך.

ואלה צאצאי ר' שמואל הלוי לזונובסקי:

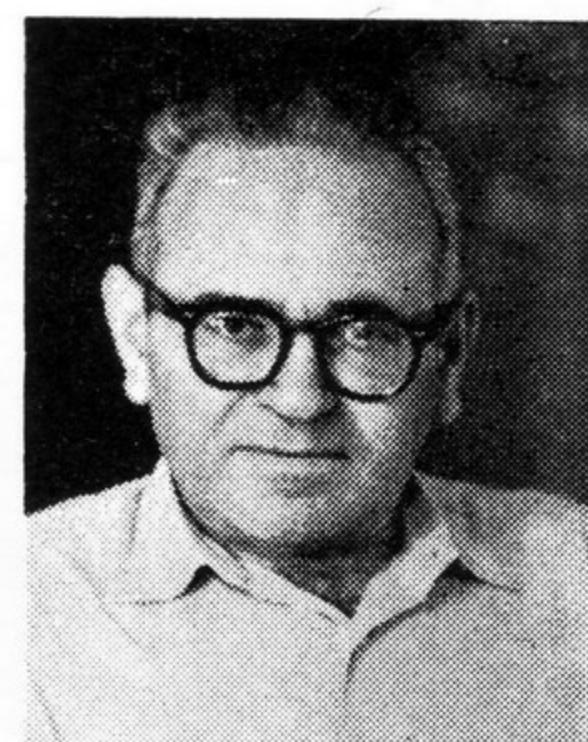
יוכבד, אשת יעקב רונר (רוקח בבית החולים הממשלתי רמב"ם בחיפה); יונה זיל, אשת אברהם גראדום; מליפנה, נספהה בשואה יחד עם בעלה ושני ילדיה; ברכה, אשת יעקב רימון (משורר, לשעבר מזכיר המחלקה לעוזרה סוציאלית בעיריית תל-אביב); אברהם צבי-הלוי, (מורה בבית-המדרשה למורים ולמורים בניו-יורק, משורר ומזכיר פנ-קלוב שם); מרדי הלוּי (בולאי בתל-אביב) לאה ופנינה, תאומות, ניספו בביקורן בקוטנהימי השואה.

ר' יצחק לזונובסקי

ר' יצחק לזונובסקי היה ירא שמים וחסיד נאמן. איש אziel-רוח, שביתו פתוח היה לכל נוצרך. אדמוניים ורבנים בעוברים את קוטנה רגילים היו להתאסן רק אצלנו. אך לא רק הם, כל קשיידים ומרי נפש היו פונים אל ביתו לעוזרה. שכן גם אשתו — רבקה — לבית בארמיה-ארציג — הייתה ידועה במידה הכנסת האורחים שלה. כל אחד שפנה אליה תמכה בו ביד נדיבת, כי ידעה את מחסורם הוא בקיץ והן בחורף.

היה זה בית פתוח לכל. גם בחורי-ישיבה רגילים היו לسعد על שולחנו, כמנגה הימים ההם, לאכול "ימים" ("טעג").

שמעאל-הלוּי לזונובסקי, ככל ילדי ישראל ביוםיהם ההם למד בחדר ובישיבה עד שנשא לאשה את מרימ-אסתר, בת אברהם

מרדי הלוּי ומרימ-אסתר לזונובסקי

צבי (הירש) לבית וולטר, שהיה מוהל ומתמיד, מצאצאי הגאון ר' יהושע לה מקוטנה. מרת מרימ-אסתר הייתה אשה אצילת רוח ועדינה نفس, משכילה ושלטה בשפות רבים.

לאחר נשואיו עזב שמואל הלוי לזונובסקי את ספסל בית המדרש ויוצא לעולם המעשה. בדרךו החדש עמדו לו פקחותו ושכלו החripe ועד מהרה פילס לו דרך בשביבי החיים החדשים. הוא שלט בכמה שפות ושליטה זו סייעה לו במשמעותם הבריות, הצלחה במסחר המנופקטורה והיה גם שותף בעסקי אביו. הוא אף שיווק את תוצרת אביו (נרות וסבון) בחנותו שפתח ברחוב קרולבסקה בקוטנה.

אולם, כנראה עסקים אלה לא סיפקו את נפשו ולא מצא בהם עניין שיקשרו עד בלי הניתק מהם. משיכתו לארץ-ישראל הייתה גדולת יותר מהצלחה חומרית בעירה גלובית. ואננס כבר בשנת 1914 עלה לארץ-ישראל עם כל בני-ביתו, שכן אחת משאיפותיו הייתה לחנוך את בניו ברוח לאומית ומסורתית נאמנה לערכיו העם. לאחר עלייתו לארץ התישב ביפו והיותו שלט בשפות נתקבל כפקיד במשרדי השלטון התרבותי במחוז יפו (בבנין "سورיה"). ר' שמואל-הלוּי התהנב על כל פקידי השלטון התרבותי ואף על המושל התרבותי בימי המלחמה, חסן בק ששמו יצא לגנאי בין כל תושבי הארץ, בשל עריצותו וגישתו העוינית ליהודים בארץ. בימי מלחמת העולם הראשונה, כאשר לפיה פקודת התרבותיים החלו לגרש את תושבי יפו ותל-אביב היהודים מהארץ, ניצל ר' שמואל הלוּי את קשריו הרבים עם השלטונות התרבותיים למנוע את גירושם של יהודים רבים. כן עזר לרבים להשתחרר מהಗיוס לצבא התרבותי, ממאסר או מעונשים חמורים בשל עבירות על פקודות השלטון.

אך הוא עצמו אף היה נאלץ לעبور בימי הגירוש (ניסן תרע"ז) לגור לחיפה, שם נפטרה אשתו מרימ-אסתר ביום ו' ניסן תרע"ח, 1918.

לאחר מלחמת העולם הראשונה היה כבר ותיק בארץ ושירש כתובת לכל העולים החדשים שהחלו להגיע לחופי הארץ. בצעדי דיהם הראשונים בארץ הייתה החידה הוא סייע להם בעזה והדרך, שכן המשיך לעשות טוב וחסד עם כולם שבקשו את עוזתו.

בקיץ שנת 1938, יצא לפולין, כדי להעלות שם את שתי בנותיו התאומות, לאה ופנינה ילידות תל-אביב. בין כה לכה פרצה מלחמת העולם השנייה ולא יכול עוד לחזור לארץ-ישראל. באחד הימים נסע ר' שמואל-הלוּי לבקר את אחיו הבכור, ר' בריש לזונובסקי בעיר וולברום, שהוא מראשי הקהילה שם וחבר עיריית וולברום.

יוסף ולנרט, איש וולברום מספר על מותו של ר' שמואל הלוּי, בספר שיצא לאור לזכר קהילת וולברום. י. ולנרט ושמואל לזונובסקי נתפסו בידי הס. והוא עברו לפלוגת עבודה. באחד הימים בשובם מהעבודה צנחה ארצת יהודה, שהיא בפלוגתם. ר' שמואל וו. ולנרט אצוו מיד ליהודי שקרים תחתינו, כדי להושיט

הויז פון דער משפהה רוייער אין תל-אביב, געבעיט פון קוטנער ארבענטער

„אהל“, ששמש בה כמציר שנים אחדות. הוצאה „אהל“ נוסדה כקוואופרטיב של הסופרים עצם והוציאה עד היום כ-10 ספרים בשירה, בסיפור ובביבורת. מ-1942 עד 1945 גויס לצבא הארץ הברית, בתפקיד סמל. גם בצבא המשיך את עבודתו הספרותית (פרסם ב„בצרון“ מאמרים על הבריגדה היהודית ועתוניה). כשהשחרר מהצבא בסוף 1945, המשיך את מוציאותו ב„אהל“ ובשנת 1948 נבחר כמציר „קלוב פאן עברי“ בניו-יורק, תחת נשיאותו של המשורר זלמן שניאור. אותה שנה יצא בהוצאה „אהל“ ספר שיריו „מתוך הסוגר“, הנutan בטוי לבטיו של אדם מישראל בגולת אמריקה. מדור מיוחד בספר הראי לציון הוא סדרת שירים על הכרך ניו-יורק. כמו כן כליל סונטות בשם „חדרים מרוחתיים“. בפרק זמן מה הוציא חוברות ביקורת והשתתף במדור קבוע ב„בצרון“ בשם „קו ומשקלת“, שהגיב במיוחד על היצירה הספרותית בארץ. על מאמרי הביקורת חתום בשם: א. צהן.

(דוד תדהר — אנציקלופדייה לחלווי היישוב ובוניו, תל אביב, תש"ב, עמ' 2347).

פעם התאכسن בביתו האדמו"ר ידוע משך חדש ימים. האדמו"ר לא בא בגפו, כי אם הביא עמו „חצר“ שלמה של חסידים וشمשים. בהיעוד דבר התאכנסותו של האדמו"ר בבית ר' יצחק לזונובסקי בקוטנה החלו לנחות לביתו חסידים מכל קצוות פולין. כל חסיד הביא עמו „פטק“ בבקשת עזרה מאות הרבה. קומה שלמה נמסרה לרבי בשל כך, והבית המה יהודים כנהיל דבורים. ברם, לא רק ביום אלה המה הבית חסידים שכנו היה בו בית-כנסת וכל יהודי יכול היה להתפלל בו ובכל ימות השנה שימש ביתו של ר' יצחק לזונובסקי כתובת לכל היהודי הנושא במצוקה.

המשורר אברהם צבי הלוי לזונובסקי

צאצאי ר' יצחק לזונובסקי ואשתו רבקה הם: בריש הי"ד; שרה הי"ד (אשת ר' שלמה פרוידמן מבנדין); ולף; אידא הי"ד (אשת חי יעקב וולטר הי"ד מקוטנה); שמואל-הלוי הי"ד; הניך הי"ד; נתן הי"ד; רוזה הי"ד.

אברהם צבי הלוי (לזונובסקי)

נולד ב-ט' אלול תרס"ז (1907) בקוטנא פולין. לאביו שמואל הלוי לזונובסקי ולאמו מרימ אסתר בת אברהם צבי ורטל (מצד אביו: סוחרים ובעלי- תעשייה ידועים, ומצד אמו: משפחת רבנים).

ראשית למדיו בחדר ואחר-כך בחדר מתוקן. בשנת 1914 עלה כל המשפחה לארץ והתיישבה ביפו. סיימ את בית הספר לבנים בנוה-שלום ולמד בבית המדרש למורים של „המודח“.

בחיותו תלמיד, ערך עתוני-תלמידים בשם: „זיקינער“, „הניצוץ“, „שבירירים“. היה פעיל באגודה הנוצר למען הפצת התוצרת העברית, והשתתף במאמרים על נושא זה ב„הפעמון“ ו„טוב הארץ“.

החל לכתב שירים בגיל רך, ובשנת 1912 הופיע קובץ שיריו הראשונים (בჰקטוגרפ) בשם „צליל-לב“ בהוצאה תלמידים. בשנת 1924 נסע לברזיליה ושם לארצות הברית לשם השתלמות. סיימ בניו-יורק את בית המדרש למורים „תרבות“, תחת הנהלת המשורר ד"ר שמעון גינזבורג.

בשנת 1929, בעצם המאורעות, חזר לארץ, עבד בעמק והцентр כחבר קבוצת „קרית עגבבים“. בסוף 1930 חזר לניו-יורק והוא פעל באגודה המקצועית לתחזית כלי עור. הוא שימש שם בתפקיד של מארגן ומנהל שביתות בניו-יורק ובערים אחרות.

ב-1935 עלה שוב לארץ והתחיל את עבודתו הספרותית בשירה ובבקורת. דבריו נתרפסו במוסף ל„דבר“ ובלילונות. היה בין מארגני אגוד הסופרים הצערירים ושם כמציר. בסוף 1938 נסע שוב לארצות-הברית דרך פולין וכמה מארצות אירופה. בניו-יורק פרסם את דבריו ב„הדו"ר“, „ספר השנה ליהודי אמריקה“, „בצרון“ ו„התקופה“ והוסיף להשתתף ב„גלילונות“. ב-1941 היה יחד עם המשורר שמעון הלקין, מרדי גיומן, ראוון ולינרד ועוד קבוצת סופרים ועסקנים ממייסדי הוצאה הספרים